

ส่วนที่ ๙

ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด

๙.๑ ประวัติจังหวัดสงขลา

"สงขลา" ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของประเทศไทยมาแต่สมัยโบราณ มีชุมชนโบราณและเมืองเก่าแก่ มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียมประเพณีและการละเล่นพื้นเมือง ศิลปะพื้นบ้าน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมสงขลา ซึ่งปรากฏให้เห็นเป็นครั้งแรกในบันทึกของพ่อค้าและนักเดินเรือชาวอาหรับ-เปอร์เซีย ระหว่างปี พ.ศ. ๑๙๙๓-๒๐๙๓ ในนามของเมืองซิงกูร์ หรือซิงกอร่า แต่ในหนังสือประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยามของนายกิโยลาส แซร์แวส เรียกชื่อเมืองสงขลา ว่า "เมืองสิงขร" จึงมีการสันนิษฐานว่า คำว่า สงขลา เพี้ยนมาจากชื่อ "สิงหลา" (อ่าน สิง-หลา) หรือสิงขร

เหตุผลที่สงขลา มีชื่อว่า สิงหลา แปลว่าเมืองสิงห์ โดยได้ชื่อนี้มาจากพ่อค้าชาวเปอร์เซีย อินเดีย ที่แล่นเรือมาค้าขาย ได้เห็นเกาะหนู เกาะแมว ซึ่งเมื่อมองแต่ไกลจะเห็นเป็นรูปสิงห์สองตัว หมอบเฝ้าปากทางเข้าเมืองสงขลา ชาวอินเดียจึงเรียกเมืองนี้ว่า สิงหลา ส่วนไทยเรียกว่า เมืองสทิง เมื่อมลายูเข้ามาติดต่อกับเมืองสทิง ก็เรียกว่า เมืองสิงหลา แต่ออกเสียงเพี้ยนเป็นสำเนียงฝรั่ง คือ ซิงกอร่า (Singora) ไทยเรียกตามเสียงมลายูและฝรั่งเสียงเพี้ยนเป็นสงขลา อีกเหตุผลหนึ่งอ้างว่า สงขลาเพี้ยนมาจาก "สิงขร" แปลว่า ภูเขา โดยอ้างว่าเมืองสงขลาตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาแดง ต่อมาได้มีการพระราชทานนามเจ้าเมืองสงขลาว่า "วิเชียรคีรี" ซึ่งมีความหมายสอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมราชวินิจฉัยไว้ว่า "สงขลา" เดิมชื่อสิงหนคร (อ่านว่า สิง-หลา-นะ-คะ-ระ) ซึ่งมีเสียงสระอะอยู่ท้ายซึ่งชาวมลายูไม่ชอบจึงเปลี่ยนเป็นอา และชาวมลายูเป็นคนที่พูดลิ้นรื้อเร็ว โดยตัดหะ และ นะ ออก คงเหลือ สิง-คะ-รา แต่ออกเสียงเป็น ซิงคะรา หรือ สิงโครา จนมีการเรียกเป็น ซิงกอร่า

สงขลาเป็นเมืองประวัติศาสตร์ มีเรื่องราวสืบต่อกันตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีการค้นพบหลักฐาน ได้แก่ ขวานหิน ซึ่งเป็นเครื่องมือสมัยยุคก่อนประวัติศาสตร์ ที่อำเภอสทิงพระ ประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมสมัยที่เมืองสทิงพระเจริญ เค บอร์ลเบท ได้ให้ทัศนะว่า สทิงพระ คือ ศูนย์กลางของอาณาจักรเจียะโห้หรือเซ็กโท เป็นแหล่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับวัฒนธรรมอินเดียโดยตรงในสมัยอาณาจักรศรีวิชัยเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๗ ศตวรรษ เพราะมีร่องรอยทางสถาปัตยกรรม ประติมากรรมที่แสดงให้เห็นว่าเมืองสทิงพระเป็นศูนย์กลางการปกครองดินแดนรอบ ๆ ทะเลสาบสงขลาในสมัยนั้น

ในพุทธศตวรรษที่ ๑๙ ชื่อเมืองสทิงพระเริ่มเลือนหายไปและเกิดชุมชนแห่งใหม่ใกล้เคียงขึ้นแทน เรียกว่า "เมืองพัทลุงที่พะโคะ" ได้เจริญรุ่งเรืองเป็นศูนย์กลางทางพุทธศาสนาหลักถึงสามครั้ง ต่อมาระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๒๐-๒๒ พวกโจรสลัดมลายูได้เข้าคุกคามบ่อยครั้งทำให้เมืองพัทลุงที่พะโคะค่อย ๆ เสื่อม หลังจากนั้นเกิดชุมชนขนาดใหญ่ขึ้น ๒ แห่ง บริเวณรอบทะเลสาบสงขลา คือ บริเวณเขาแดงปากทะเลสาบสงขลาจนได้กลายเป็นเมืองสงขลาใหม่เขาแดง อีกแห่งคือที่บางแก้ว อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง และกลายเป็นเมืองพัทลุง ระหว่างปี พ.ศ. ๒๑๖๒-๒๒๒๓ เมืองสงขลา

ริมเขาแดงมีความเจริญด้านการค้าขายกับต่างประเทศ โดยมีเจ้าเมืองเชื้อสายมลายูอพยพมาจาก อินโดนีเซีย พวกมลายูเหล่านี้ได้หลบหนีการค้าแบบผูกขาดของพวกดัตช์มาเป็นการค้าแบบเสรีที่สงขลา โดยมีอังกฤษเป็นผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ในระยะแรกระหว่าง ปี พ.ศ. ๒๑๖๒-๒๑๘๕ เจ้าเมืองสงขลา เป็นมุสลิม หลังจากนั้นในปี พ.ศ. ๒๑๘๕-๒๒๒๓ เจ้าเมืองสงขลาเป็นกบฏไม่ยอมขึ้นต่อกรุงศรีอยุธยา ในที่สุดจึงถูกสมเด็จพระนารายณ์มหาราชปราบปรามจนราบคาบและถูกปล่อยให้ทรุดโทรมจนตกเป็น เมืองขึ้นของเมืองพัทลุง จนถึงช่วงปี พ.ศ. ๒๒๔๒-๒๓๑๙ เมืองสงขลาได้ไปตั้งขึ้นใหม่ที่บริเวณบ้าน แหลมสน เรียกว่า เมืองสงขลาฝั่งแหลมสน ซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามกับที่ตั้งตัวเมืองสงขลาปัจจุบัน

ภายหลังเสียกรุงแก่พม่าในปี พ.ศ. ๒๓๑๐ ได้เกิดก๊กต่าง ๆ ขึ้น เจ้าพระยานครซึ่งตั้งตัว เป็นใหญ่ ได้ตั้งนายวิเชียร ผู้เป็นญาติขึ้นมาเป็นเจ้าเมือง เมื่อครั้งพระเจ้ากรุงธนบุรีปราบก๊กเจ้านครได้ จึงแต่งตั้งให้ จินเจียง แซ่เฮ่า ซึ่งเป็นนายอากรรังนก ขึ้นเป็นเจ้าเมืองในปี ๒๓๑๘ และได้รับพระราช ทินนามเป็น "หลวงสุวรรณคีรีสมบัติ" (ตันตระกุล ณ สงขลา) โดยเชื้อสายของตระกูลนี้ได้ปกครอง เมืองสงขลาติดต่อกันมาไม่ขาดสายถึง ๘ คน (พ.ศ. ๒๓๑๘-๒๔๔๔) จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๓๗๙ สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) โปรดเกล้าให้ พระยาวิเชียรคีรี (เถี้ยนเส้ง) ก่อสร้างป้อมกำแพงเมือง ซึ่งขณะที่ยู่ในระหว่างการก่อสร้าง ตวนกู อาหมัดสะอัด ได้ชักชวนหัวเมืองไทรบุรี ปัตตานี และหัวเมืองทั้ง ๗ ยกมาตีสงขลา จนกระทั่งได้มีการ ปราบปรามขบถเรียบร้อยแล้ว จึงได้สร้างป้อมและกำแพงเมืองสงขลาจนเสร็จและได้จัดให้มีการ ฝังหลักเมืองและได้ย้ายเมืองสงขลามายังฝั่งตะวันออกของแหลมสน "ตำบลบ่อยาง" คือ ในเขต เทศบาลนครสงขลาปัจจุบัน

ครั้นถึงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการปฏิรูปการปกครอง โดยได้ทรงจัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลขึ้นและได้ส่งพระวิจิตรวรสาสน์ (ปั่น สุขุม) ลงมาเป็นข้าหลวงพิเศษ ตรวจราชการเมืองสงขลา ในปี พ.ศ. ๒๔๓๘ เป็นแห่งแรก และในปี พ.ศ. ๒๔๓๙ จึงได้จัดตั้งมณฑล นครศรีธรรมราช (พ.ศ. ๒๔๓๙-๒๔๕๘) และเป็นที่ตั้งศาลาว่าการภาคใต้ (พ.ศ. ๒๔๕๘-๒๔๖๘) นอกจากนี้ เมืองสงขลาเคยเป็นที่ประทับของสมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลและอุปราชภาคใต้จนสิ้นสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว ครั้นถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการยุบมณฑลและภาคโดยเปลี่ยนเป็นจังหวัด ดังนั้นสงขลา จึงกลายเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้มาจนถึงปัจจุบัน

๙.๒ ตราสัญลักษณ์

ภาพที่ ๙.๑ ตราสัญลักษณ์

รูปหอยสังข์บนพานแว่นฟ้า หมายถึง รูปหอยสังข์ซึ่งยังค้นหา หลักฐานของความหมายได้ไม่แน่ชัด แต่มีบุคคลบางคนบอก ที่มาของตราประจำจังหวัดไว้ว่า เดิมเคยเป็นตรากระดุมเสื้อ ฉลองพระองค์ของกรมหลวงสงขลานครินทร์ สมเด็จพระ มหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ซึ่งต่อมา กรมศิลปากรได้ออกแบบตราสังข์ใช้เป็นเครื่องหมายตรา สัญลักษณ์จังหวัดสงขลา

๘.๓ วิสัยทัศน์ (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐)

"สงขลา เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ ทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี"

๘.๔ พันธกิจ

- ๑) พัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ
- ๒) พัฒนาสงขลาให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัย
- ๓) พัฒนาสงขลาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- ๔) จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานการผลิตและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๘.๕ ยุทธศาสตร์

- ๑) พัฒนาภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ เพื่อสร้างความเติบโต ทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ
- ๒) เสริมสร้างความมั่นคง และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
- ๓) พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนบนฐานวัฒนธรรมหลากหลาย
- ๔) อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๘.๖ ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดสงขลาตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ตอนล่างระหว่างละติจูดที่ ๖ °๑๗'-๗ °๕๖' องศาเหนือ ลองจิจูด ๑๐๐ °๐๑'-๑๐๑ ° ๐๖' องศาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๔ เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามเส้นทางรถไฟ ๙๔๗ กิโลเมตร และทางหลวงแผ่นดิน ๙๕๐ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอไทย
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดยะลา ปัตตานี รัฐเคดาห์และรัฐเปอร์ลิสของมาเลเซีย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสตูล

๘.๗ ขนาดพื้นที่

จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ ๗,๓๙๓,๘๘๙ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๔,๘๕๓,๒๔๙ ไร่ มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ ๒๗ ของประเทศ และใหญ่เป็นอันดับที่ ๓ ของภาคใต้รองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ๑๖ อำเภอ ดังนี้

๑. อำเภอเมือง	๑๒. อำเภอนาหม่อม
๒. อำเภอสทิงพระ	๑๓. อำเภอกวนเนียง
๓. อำเภอจะนะ	๑๔. อำเภอบางกล่ำ
๔. อำเภอนาทวี	๑๕. อำเภอสิงหนคร
๕. อำเภอเทพา	๑๖. อำเภอกลองหอยโข่ง
๖. อำเภอสะบ้าย้อย	
๗. อำเภอระโนด	
๘. อำเภอกระแสสินธุ์	
๙. อำเภอรัตภูมิ	
๑๐. อำเภอสะเดา	
๑๑. อำเภอหาดใหญ่	

๘.๘ ต้นไม้ประจำจังหวัด

xcelsa

ชื่อวงศ์	: Miliaceae
ชื่อสามัญ	: สะเดาเทียม
ชื่อทางการค้า	: -
ชื่อพื้นเมือง	: เทียม , สะเดาช้าง (ตรัง)

ลักษณะ ไม้ต้นสูง ๓๐ เซนติเมตร-๔ เมตร เปลือกเรียบเมื่ออายุน้อย เมื่อมีอายุมากขึ้น เปลือกจะแตกออกเป็นแผ่น ใบประกอบเป็นรูปขนนก ก้านใบยาว ๒๐-๖ เซนติเมตร เรียงสลับกัน เป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง ใบย่อย เรียงสลับกันเล็กน้อย จำนวน ๗-๑ คู่ แผ่นใบย่อยรูปไข่ กว้าง ๓-๔ เซนติเมตร ยาว ๕-๘ เซนติเมตร ปลายแหลมโคนสอบ ใบสีเขียวอ่อน ดอกออกรวมเป็นช่อตามง่ามใบ สีขาวหรือสีเขียวยอ่อน ผลรูปไข่ เมื่อแก่สีเหลือง เนื้อในเมล็ดมีกลิ่นแรง มีเมล็ดเดียว ออกดอกเดือน มีนาคม ผลแก่เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

นิเวศวิทยา พบขึ้นทั่วไปทางภาคใต้ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไป ส่วนมากพบขึ้นอยู่ตามรือกสวน ไร่ นา

ประโยชน์ เป็นไม้โตเร็ว เนื้อไม้คุณภาพดี ปลวกและมอดไม่ค่อยทำลาย สามารถนำมาใช้ ประโยชน์ได้เกือบทุกส่วน เนื้อไม้ใช้ทำเครื่องเรือน เครื่องแกะสลัก ดอกอ่อนใช้รับประทานได้ เมล็ด นำมาสกัดสารทำยาฆ่าแมลง และเปลือกนำมาต้มทำยาแก้บิดหรือท้องร่วง

๙.๙ ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดสงขลามีลักษณะภูมิประเทศทางตอนเหนือเป็นคาบสมุทรแคบและยาวยื่นลงมาทางใต้ เรียกว่า คาบสมุทรสทิงพระกับส่วนที่เป็นแผ่นดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางตอนใต้ แผ่นดินทั้งสองส่วนเชื่อมต่อกันโดยสะพานติณสูลานนท์ พื้นที่ทางทิศเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ทิศตะวันออกเป็นที่ราบริมทะเล ทิศใต้และทิศตะวันตกเป็นภูเขาและที่ราบสูง ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารที่สำคัญ

ลักษณะของดิน ส่วนใหญ่ทางตอนเหนือเป็นที่ราบลุ่ม ดินมีลักษณะเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลือง สภาพดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดจัด มีค่า pH ประมาณ ๔.๕-๕.๕ ตลอดหน้าตัดดิน ซึ่งสภาพดินดังกล่าวมีความเหมาะสมปานกลางสำหรับทำนา แต่จำเป็นต้องมีการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์และการอุ้มน้ำของดินให้มากขึ้น ทางตอนใต้เป็นเนินเขาและภูเขา ดินมีลักษณะเป็นดินเหนียวปนทรายและลูกรัง มีลำน้ำไหลผ่านหลายสาย เหมาะกับการปลูกไม้ยางพารา (ที่มา : กลุ่มมาตรฐานการสำรวจจำแนกดินและที่ดิน สำนักสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน, ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม ๒๕๕๘)

๙.๑๐ ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดสงขลา อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำเป็นฤดูกาล ๒ ชนิดคือ ฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดเอามวลอากาศชื้นจากมหาสมุทรอินเดียมาสู่ประเทศไทยระหว่างกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคมหรือในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดสงขลา มีฝนชุกทั่วไป ส่วนมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นลมจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดเอามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนมาสู่ประเทศไทยระหว่างกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้จังหวัดสงขลา มีอากาศเย็นลงและมีฝนชุกต่อเนื่องอีกระยะหนึ่งเนื่องจากมรสุมนี้พัดพามวลอากาศชื้นจากอ่าวไทยมาปะทะชายฝั่งบริเวณพื้นที่ราบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก ซึ่งเป็นด้านรับลมจึงมีปริมาณฝนมากกว่าพื้นที่ด้านตะวันตกโดยเฉพาะในเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม (ที่มา : ศูนย์ภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา, ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม ๒๕๕๘)

๙.๑๑ ประชากรและการปกครอง

จังหวัดสงขลา มีประชากรทั้งสิ้นจำนวน ๑,๕๒๘,๔๘๓ คน เป็นผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี จำนวน ๓๐๗,๘๙๙ คน และเป็นผู้ที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๑,๒๒๐,๕๘๔ คน จำแนกเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวน ๘๕๐,๙๐๐ คน จำแนกเป็นผู้มีงานทำ จำนวน ๘๓๘,๖๑๕ คน ผู้ว่างงาน จำนวน ๑๑,๐๕๙ คน และกำลังแรงงานที่รอฤดูกาลจำนวน ๒,๔๕๓ คน ส่วนผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวน ๓๖๙,๖๘๔ คน พบว่า เป็นผู้เรียนหนังสือจำนวน ๑๒๘,๒๖๕ คน ทำงานบ้าน จำนวน ๙๗,๗๗๑ คน และอื่น ๆ จำนวน ๑๔๓,๖๔๘ คน (ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา, ข้อมูล ณ ปี ๒๕๕๘)

จังหวัดสงขลา มีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน ๓ รูปแบบ คือ

๑) การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วย ส่วนราชการสังกัดส่วนกลางซึ่งมาตั้งหน่วยงานในพื้นที่จังหวัด จำนวน ๒๒๑ ส่วนราชการ และหน่วยงานอิสระ จำนวน ๕ ส่วนราชการ

๒) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จัดรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการ ออกเป็น ๒ ระดับ คือ

๒.๑ ระดับจังหวัด ประกอบด้วยส่วนราชการประจำจังหวัด จำนวน ๓๖ ส่วนราชการ

๒.๒ ระดับอำเภอ ประกอบด้วย ๑๖ อำเภอ ๑๒๗ ตำบล ๑,๐๒๓ หมู่บ้าน

๓) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑๔๑ แห่ง ประกอบด้วย

๓.๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง

๓.๒ เทศบาล จำนวน ๔๘ แห่ง แยกเป็น เทศบาลนคร จำนวน ๒ แห่ง คือ (๑) เทศบาลนครสงขลา (๒) เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลเมือง จำนวน ๑๑ แห่ง และเทศบาลตำบล จำนวน ๓๕ แห่ง

๓.๓ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๙๒ แห่ง

๙.๑๒ จุดเด่นของจังหวัด

จังหวัดสงขลาเป็นแหล่งผลิตยางพารา ข้าว และอาหารทะเลที่สำคัญของภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการผลิตยางพาราได้มากเป็นอันดับ ๒ ของประเทศ (ผลผลิต ๕๓๒,๗๙๓ ตัน/ต่อปี) อีกทั้งเป็นศูนย์กลางการค้าและการแปรรูปยางพาราที่สำคัญของประเทศ (โรงงานอุตสาหกรรมยาง จำนวน ๑๒๘ โรง) รวมไปถึงเป็นแหล่งผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารทะเลมากที่สุดของภาคใต้ (โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ จำนวน ๓๐ โรง) มีพื้นที่ราบลุ่มรอบทะเลสาบสงขลาซึ่งเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของภาคใต้ตอนล่าง (ผลผลิตเฉลี่ย จำนวน ๑๘๐,๐๐๐ ตัน/ปี) และมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ ๑ ของภาคใต้ สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ มีสัดส่วนรายได้ที่มีคุณภาพโดยได้จาก ภาคเกษตร ร้อยละ ๑๘ ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ ๒๑ ภาคการขนส่งและค้าปลีก รวมร้อยละ ๑๙ ตลอดจนเป็นแหล่งการค้าชายแดนที่มีมูลค่าสูงที่สุดของประเทศ (ร้อยละ ๖๒ ของมูลค่าการค้าชายแดนทั่วประเทศ) นอกจากนี้ยังได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การเงิน การลงทุนและการบริการที่สำคัญของภาคใต้ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ตลาดหลักทรัพย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้ เป็นต้น ประกอบกับที่ตั้งของจังหวัดมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ทำให้สามารถเชื่อมโยงการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวตามแผนการพัฒนาเศรษฐกิจในบริเวณแนวพื้นที่ภาคเหนือ (Northern Corridor Economic Region : NCER) ของประเทศมาเลเซีย และเป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (Gate Way) โดยเฉพาะการค้าและการขนส่งเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านด้านใต้และนานาชาติ มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่เอื้อต่อการผลิตอุตสาหกรรมพลังงาน เช่น การใช้ประโยชน์ก๊าซธรรมชาติจากแหล่งพื้นที่พัฒนาร่วมไทยมาเลเซีย JDA แหล่งน้ำมันดิบสงขลา และแหล่งถ่านหินสะบ้าย้อย ในขณะเดียวกันเป็นศูนย์กลางการคมนาคมเชื่อมโยงสู่อาเซียน (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐, ฉบับทบทวน)

๙.๑๓ ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

๑) ไฟฟ้า จังหวัดสงขลา มีผู้ใช้ไฟฟ้า จำนวน ๔๔๑,๒๓๐ ราย และมีการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า ๓,๑๗๗.๖๑ เมกกะวัตต์/ชั่วโมง ระบบโครงข่ายสายส่งและสถานีจ่ายไฟฟ้ากระจายอยู่ทั่วไป (ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสงขลา, ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม ๒๕๕๘)

๒) ประปา จังหวัดสงขลามีสำนักงานประปา ๖ แห่ง ได้แก่ สาขาสงขลา สาขาหาดใหญ่ สาขาสะเตา สาขาพังงา สาขานาทวี และสาขาระโนด มีกำลังการผลิตที่ใช้งาน ๑๘๓,๘๔๐ ลบ.ม./วัน ปริมาณน้ำผลิต ๕๙,๒๘๑,๓๔๓ ลบ.ม. ปริมาณน้ำจำหน่าย ๔๐,๖๗๑,๓๙๘ ลบ.ม. และจำนวนผู้ใช้น้ำรวม ๑๓๒,๔๘๑ ราย (ที่มา : สำนักงานการประปาส่วนภูมิภาคเขต ๕, ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม ๒๕๕๘)

๓) โทรคมนาคม มีการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานและโทรศัพท์สาธารณะ ตลอดจนมีสำนักงานไปรษณีย์โทรเลขในทุกอำเภอซึ่งสามารถให้บริการได้ทุกตำบล

๔) ระบบเส้นทางคมนาคม

๔.๑ ทางบก มีทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัดหลายสายที่เชื่อมโยงต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่

- ทางหลวงหมายเลข ๔ เป็นเส้นทางสายหลักระหว่างอำเภอหาดใหญ่ไปยังอำเภอสะเตา และเชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย มีปริมาณจราจรค่อนข้างหนาแน่น ๓๘,๗๘๓ คันต่อวัน การจราจรส่วนใหญ่ใช้ในการขนส่งสินค้านำเข้า ส่งออก และนักท่องเที่ยวผ่านด่านชายแดน
- ทางหลวงหมายเลข ๔๐๗ เป็นเส้นทางที่เชื่อมระหว่างอำเภอหาดใหญ่และอำเภอเมืองสงขลา ทางด้านทิศใต้ มีปริมาณจราจร ๓๙,๘๑๔ คันต่อวัน เป็นปริมาณจราจรที่มากที่สุดของจังหวัด
- ทางหลวงหมายเลข ๔๑๔ เป็นเส้นทางที่เชื่อมระหว่างอำเภอเมืองกับอำเภอหาดใหญ่ ทางด้านทิศเหนือ ปริมาณจราจรค่อนข้างหนาแน่น ๓๕,๓๔๗ คันต่อวัน
- ทางหลวงหมายเลข ๔๓ เป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างอำเภอหาดใหญ่ไปทางอำเภอจะนะ โดยเชื่อมต่อไปยังจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีปริมาณจราจร ๑๖,๓๐๑ คันต่อวัน
- ทางหลวงหมายเลข ๔๐๘ เป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเชื่อมต่อกับอำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ผ่านตัวจังหวัดสงขลาไปทางอำเภอจะนะ และสิ้นสุดที่อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา มีปริมาณจราจร ๑๘,๑๐๙ คันต่อวัน
- ทางหลวงหมายเลข ๔๒๘๗ เป็นเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างอำเภอหาดใหญ่ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อไปยังจังหวัดสตูล มีปริมาณจราจร ๙,๔๓๗ คันต่อวัน

๔.๒ ทางราง จังหวัดสงขลามีสถานีรถไฟ จำนวน ๒๒ สถานี โดยเฉพาะสถานีรถไฟหาดใหญ่เป็นชุมทาง การขนส่งสำคัญของภาคใต้ เชื่อมโยงจากกรุงเทพฯ ผ่านสถานีชุมทางหาดใหญ่ เชื่อมต่อไปจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส (อำเภอสุไหงโกลก) และอีกเส้นทางเชื่อมต่อไปยังสถานีปัตเตอร์เวิร์ธ ประเทศมาเลเซีย โดยมีรถไฟผ่าน วันละ ๒๒ ขบวน และมีสถานีจอดรถ ๗ สถานี รวมเส้นทางรถไฟ ในจังหวัดทั้งสิ้นมีระยะทางยาว ๑๖๐ กิโลเมตร

๔.๓ ทางน้ำ มีท่าเรือน้ำลึกตั้งอยู่ที่ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร ซึ่งมีท่าเทียบเรือ ๓ ท่า สามารถรองรับสินค้าได้ ๑.๑ ล้านตันต่อปี นอกจากนี้ยังมีท่าเทียบเรือประมงขององค์การสะพานปลา ตั้งอยู่บริเวณท่าสะพาน อำเภอเมืองสงขลา ท่าเทียบเรือของกองทัพเรือ และท่าเทียบเรือของสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ ๔ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณฐานทัพเรือสงขลา

๔.๔ ทางอากาศ มีท่าอากาศยานหาดใหญ่ซึ่งเป็นสนามบินนานาชาติ ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง ห่างจากตัวเมืองหาดใหญ่ ระยะทาง ๑๒ กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีสนามบินสงขลาตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครสงขลา โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพเรือ

(ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐, ฉบับทบทวน)

๕) โลจิสติกส์

ตามแผนยุทธศาสตร์กระทรวงคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘ (ฉบับปรับปรุง) พบว่าจังหวัดสงขลา มีโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนให้มีการขนส่งสินค้าทางลำน้ำและชายฝั่งภายในประเทศเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกในการขนส่งสินค้าภายในประเทศและเชื่อมโยงกับท่าเรือภูมิภาค โดยการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกสงขลา แห่งที่ ๒ ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดสงขลา มีเส้นทางหลักที่เชื่อมโยงหลายสายสามารถพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางรองรับการคมนาคม การค้า และการอุตสาหกรรมของจังหวัดใกล้เคียง พัฒนาให้เชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดและภูมิภาค ตลอดจนรองรับการขนส่งสินค้าทางการเกษตรและอุตสาหกรรมได้ (ที่มา : แผนยุทธศาสตร์กระทรวงคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘, ฉบับปรับปรุง)

๙.๑๔ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสงขลาในปี ๒๕๕๖ มีมูลค่า ๒๒๐,๗๑๒ ล้านบาท และผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคนจำนวน ๑๔๖,๐๓๐ บาท ซึ่งจำแนกตามสาขาการผลิตที่สำคัญ ๕ อันดับแรก ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต (ร้อยละ ๒๑.๓๑ ของ GPP) เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ (ร้อยละ ๑๓.๖๒ ของ GPP) การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน (ร้อยละ ๑๒.๘๔ ของ GPP) การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ฯ (ร้อยละ ๑๐.๕๕ ของ GPP) และการศึกษา (ร้อยละ ๖.๐๒ ของ GPP)

ตารางที่ ๙.๑ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

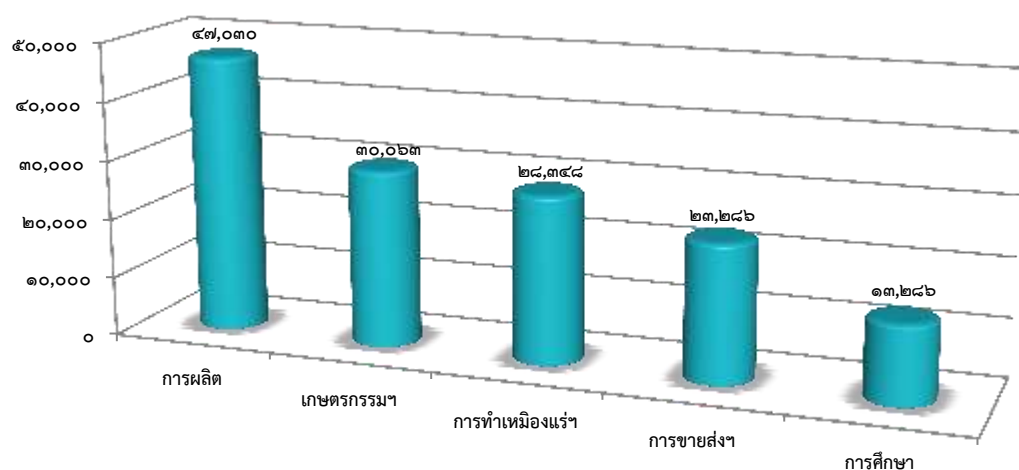
สาขาการผลิต	มูลค่า (ล้านบาท)	ร้อยละของ GPP
ภาคเกษตร	๓๖,๓๙๘	๑๖.๔๙
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	๓๐,๐๖๓	๑๓.๖๒
การประมง	๖,๓๓๕	๒.๘๗
ภาคนอกเกษตร	๑๘๔,๓๑๔	๘๓.๕๑
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๒๘,๓๔๘	๑๒.๘๔
การผลิต	๔๗,๐๓๐	๒๑.๓๑
การไฟฟ้า แก๊สและการประปา	๔,๙๕๕	๒.๒๔
การก่อสร้าง	๑๓,๐๖๓	๕.๙๒
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ฯ	๒๓,๒๘๖	๑๐.๕๕
โรงแรมและภัตตาคาร	๔,๘๒๘	๒.๑๙

ตารางที่ ๙.๑ (ต่อ)

สาขาการผลิต	มูลค่า (ล้านบาท)	ร้อยละของ GPP
การขนส่ง การเก็บสินค้าและการคมนาคม	๑๐,๑๔๕	๔.๖๐
ตัวกลางทางการเงิน	๑๑,๑๕๖	๕.๐๕
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	๙,๗๗๐	๔.๔๓
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมฯ	๑๑,๗๒๑	๕.๓๑
การศึกษา	๑๓,๒๘๖	๖.๐๒
การบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	๔,๘๔๕	๒.๒๐
การบริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคล	๑,๗๐๕	๐.๗๗
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	๑๗๖	๐.๐๘
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๒๒๐,๗๑๒	๑๐๐
(GPP) ต่อคน (บาท)	๑๔๖,๐๓๐	

(ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ณ ราคาประจำปี, มีนาคม ๒๕๕๘)

แผนภูมิที่ ๙.๑ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสงขลาที่สำคัญ ๕ อันดับแรก

(ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ณ ราคาประจำปี, มีนาคม ๒๕๕๘)

๙.๑๕ ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

จังหวัดสงขลาเป็นพื้นที่ที่มีธรรมชาติที่สวยงามและเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้กระจายอยู่ทั่วไปหลายแห่ง การท่องเที่ยวพื้นที่ธรรมชาติที่เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายของนักท่องเที่ยว คือ หาดสมิหลา แหลมสนอ่อน เป็นต้น ส่วนการท่องเที่ยวแหล่งประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นลักษณะการท่องเที่ยวที่อาศัยกิจกรรมเกี่ยวกับพิธีกรรม เช่น การถือศีลกินเจ นอกจากนี้ยังมีงานเทศกาล/ประเพณีประจำปีที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป อาทิ เทศกาลปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีชักพระ เป็นต้น

๑) แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะ

๑.๑ พิพิธภัณฑ์ภาพวาด ๓ มิติ Magic Eye ๓ D Museum เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่ที่ตลาดนัดกรีนเวย์ ภายในพิพิธภัณฑ์เป็นการจัดแสดงภาพวาดฝาผนังและพื้นที่มีขนาดใหญ่ สีสันงดงามตระการตา ใช้เทคนิค ศิลปะสมัยใหม่ด้วยการออกแบบในคอมพิวเตอร์ แล้ววาดจริงลงตามแบบ โดยจิตรกรมืออาชีพและมีประสบการณ์ เป็นการวาดภาพ ๒ มิติ แต่สามารถทำให้ภาพวาดออกมาราวกับ ๓ มิติ และเมื่อนักท่องเที่ยวถ่ายภาพกับภาพวาดจะเพิ่มความสมบูรณ์ของภาพวาดให้เสมือนจริงมากขึ้นด้วยภาพหลากหลายบรรยากาศ เช่น โลกใต้ทะเล (Aquarium) ห้องลงตาสัตว์ป่า (Zoo) เกินจริง (Surrealism) โลกน้ำแข็ง (Ice World) อียิปต์ (Egyptian)

ภาพที่ ๙.๒ พิพิธภัณฑ์ภาพวาด ๓ มิติ

๑.๒ ศิลปะแนวสตรีทอาร์ต “ถนนนางงาม” เทศบาลนครสงขลา ร่วมกับการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดสงขลา เนรมิตอาคารเก่าคลาสสิกสไตล์ชิโนโปรตุกีส ซึ่งสร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๖๒ อายุ ๙๖ ปี บริเวณสี่แยกถนนนางงามตัดถนนราชมัย เขตเทศบาลนครสงขลา ซึ่งเป็นย่านเมืองเก่าสงขลา สร้างศิลปะแนวสตรีทอาร์ต (Street Art) หรือศิลปะข้างถนนด้วยภาพวาดสีน้ำ เป็นการบอกเล่าเรื่องราวย้อนอดีตของเมืองสงขลา โดยจำลองบรรยากาศร้านน้ำชาชื่อ “ฟูเจา” ที่เคยเปิดในอาคารดังกล่าวมาเป็นเรื่องราวของภาพ

ในองค์ประกอบของภาพมีชาย ๓ คน ซึ่งเป็นผู้สูงวัยกำลังนั่งกินน้ำชา และพูดคุยกันอย่างมีความสุข และนั่งอ่านหนังสือพิมพ์ รวมทั้งมีนาฬิกาไม้แบบเก่า และของประกอบที่วางขายในร้านก็เป็นสินค้าดั้งเดิมในอดีตเพื่อบอกเล่าเรื่องราว วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวเมืองสงขลา

ภาพที่ ๙.๓ ศิลปะแนวสตรีทอาร์ต

๒) แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม

ภาพที่ ๙.๔ พระมหาธาตุเจดีย์ไตรภพ ไตรมงคล

๒.๑ พระมหาธาตุเจดีย์ไตรภพ ไตรมงคล สร้างขึ้นเพื่อน้อมถวายเป็นพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติ ๖๐ ปี อีกทั้งสร้างเพื่อเป็นศูนย์รวมใจสืบสาน พระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณีไทย การเผยแพร่พุทธประวัติ พุทธจริยวัตรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บริเวณด้านล่างของฐานองค์พระเจดีย์ มีความงดงามและแปลกตาโดยโครงเหล็กทุกชิ้น เป็นสแตนเลสทั้งหมดพระใหญ่วัดปลักคล้า

ภาพที่ ๙.๕ พระใหญ่วัดปลักคล้า

๒.๒) พระใหญ่วัดปลักคล้า ตั้งอยู่ในบริเวณวัดปลักคล้า หมู่ที่ ๕ ตำบล โคกม่วง อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ขนาดองค์พระหน้าตักกว้าง ๘ เมตร สูง ๑๒ เมตร วิหารประธาน กว้าง ๔๕ ยาว ๓๕ เมตร ระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอลองหอยโข่ง ๗ กิโลเมตร มีสถานที่สงบ ร่มรื่น เหมาะแก่ การพักผ่อนหย่อนใจ

ภาพที่ ๙.๖ วัดชวดหรือสถานปฏิบัติธรรมโคกสัก

๒.๓) วัดชวดหรือสถานปฏิบัติธรรมโคกสัก ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ บ้านคลองหาน ตำบลบ้านแค อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ห่างจากอำเภอลองใหญ่ ๕๐ กิโลเมตร สร้างเมื่อปี ๒๕๓๖ โดยการนำชวดเก่าหลายสิหลายรูปแบบ มาสร้างอุโบสถ โรงธรรม กุฏิ เจดีย์ ฝาผนัง กลายเป็นสถาปัตยกรรมสร้างงานวิจิตรศิลป์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่กว่า

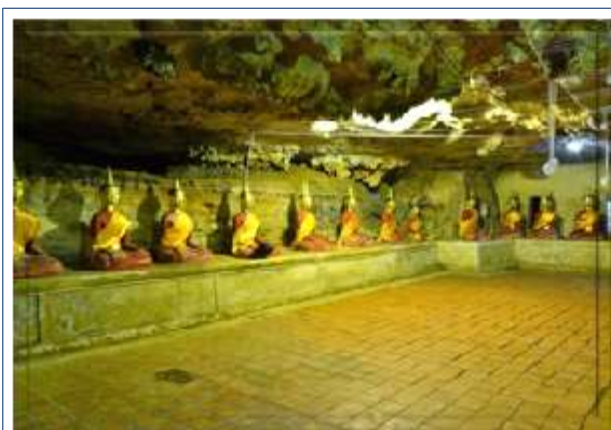
ภาพที่ ๘.๗ วัดฉ้าไชยปช้าง

๘.๔) วัดฉ้าไชยปช้าง
เริ่มก่อสร้างเมื่อต้นปี ๒๕๑๑ โดยเจ้าอาวาสและศิษย์ยานุศิษย์จากประเทศสิงคโปร์ ตั้งอยู่ที่ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา ห่างจากตลาดปาดังเบซาร์ประมาณ ๑๓ กิโลเมตร โดยวัดดังกล่าวใช้ฉ้าเป็นศาสนสถาน ภายในฉ้ามีหินงอกหินย้อยอันวิจิตรงดงาม บริเวณโดยรอบวัดมีบรรยากาศสงบและร่มรื่น

ภาพที่ ๘.๘ วัดคงคามดี

๘.๕) วัดคงคามดี
ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลรัตนภูมิ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา มีหลวงพ่อองค์เป็นที่เคารพบูชา ซึ่งมีชื่อเสียงในด้านคงกระพันชาตรีและเมตตามหานิยม นอกจากนี้ภายในอุโบสถมีภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังที่วาดไว้โดยศิลปินพื้นบ้านและครูจุหลิง ปงกันมูล

ภาพที่ ๘.๙ วัดฉ้าตลอด

๘.๖) วัดฉ้าตลอด
ตั้งอยู่ที่บ้านฉ้าตลอด หมู่ที่ ๖ ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ห่างจากที่ว่าการอำเภอสะบ้าย้อยประมาณ ๒๕ กม. ตามถนนสาย รพช. (ต.สะบ้าย้อย-เขาแดง) บริเวณวัดมีอุโมงค์ขนาดใหญ่ผ่านทะลุออกไปอีกฟากหนึ่งของภูเขา เรียกว่า "ฉ้าตลอด" ภายในบริเวณฉ้ามีด้วยกัน ๓ คูหา และมีพระพุทธรูปอายุหลายร้อยปีที่สร้างขึ้นด้วยไม้ใบปูนซีเมนต์

ภาพที่ ๙.๑๐ วัดพะโคะ

๒.๗) วัดพะโคะ
หรือวัดราชประดิษฐฐาน ตั้งอยู่บนเขาพะโคะ (เขาพัทลุง) หมู่ที่ ๖ ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา เป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์โบราณคดี และเป็นທີ່ประดิษฐานพระเมวลักเจติย์ ซึ่งเป็นศิลปะสถาปัตยกรรมทางใต้ สมัยกรุงศรีอยุธยา แบบอย่างศิลปะลังกา อีกทั้งวัดดังกล่าวเกี่ยวข้องกับตำนานหลวงพ่อบุญรอดเหยียบน้ำทะเลจืด

ภาพที่ ๙.๑๑ วัดจะตึงพระ

๒.๘) วัดจะตึงพระ
เป็นวัดเก่าแก่คู่เมืองสทิงพระมาแต่โบราณ เดิมเรียกว่า “วัดสทิงพระ” ต่อมาได้มีการเรียกชื่อเพี้ยนเป็น “วัดจะตึงพระ” ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ ตำบลจะตึงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ภายในวัดมีโบราณสถาน ซึ่งเป็นศิลปะสมัยศรีวิชัยที่น่าสนใจ เช่น เจติย์พระมหาธาตุ หอระฆังโบราณ วิหารพระพุทธรูปไสยาสน์ ที่ภายในวิหารมีภาพวาดฝาผนังเกี่ยวกับพุทธประวัติที่ยังคงความสมบูรณ์อยู่มาก

ภาพที่ ๙.๑๒ วัดคงคาเลียบ

๒.๙) วัดคงคาเลียบ
เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่พุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเคารพและนิยมไปนมัสการเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตัวเอง ตั้งอยู่ที่บ้านหนองขวน หมู่ที่ ๕ ตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา บนเนื้อที่ ๙ ไร่ ๒ งาน ๙๓ ตารางวา

ภาพที่ ๙.๑๓ วัดเอกเชิงแส

๒.๑๐) วัดเอกเชิงแส
เป็นวัดที่ประดิษฐานพระพุทธรูปทำด้วยหินปะการัง องค์พระมีขนาดหน้าตักกว้าง ๗๐ เซนติเมตร และสูง ๑๒๐ เซนติเมตร ปัจจุบันได้หล่อปูนครอบองค์พระพุทธรูปเดิมไว้ วัดเอกเชิงแสตั้งอยู่ที่ตำบลเชิงแส อำเภอกะสณัฐ จังหวัดสงขลา

ภาพที่ ๙.๑๔ วัดหาดใหญ่โน

๒.๑๑) วัดหาดใหญ่โน
ตั้งอยู่บนถนนเพชรเกษม ใกล้กับสะพานคลองอู่ตะเภา ภายในวัดมีพระนอน “พระพุทธหัตถมงคล” ขนาดยาว ๓๕ เมตร สูง ๑๕ เมตร กว้าง ๑๐ เมตร ประดิษฐาน ซึ่งมีขนาดใหญ่เป็นอันดับ ๓ ของโลก

ภาพที่ ๙.๑๕ วัดมัชฌิมวาสวรรวิหาร

๒.๑๒) วัดมัชฌิมวาสวรรวิหาร (วัดกลาง) ตั้งอยู่ที่ถนนไทรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นวัดโบราณอายุประมาณ ๔๐๐ ปี เดิมเรียกวัดยายศรีจันทร์ เพราะกล่าวกันว่ายายศรี-จันทร์ คหบดีผู้มั่งคั่งได้อุทิศเงินสร้างขึ้น ต่อมาได้มีผู้สร้างวัดเลียบทางทิศเหนือและวัดโพธิ์ทางทิศใต้ ด้วยเหตุนี้ชาวสงขลาจึงเรียกวัดยายศรีจันทร์ว่า "วัดกลาง" ภายในวัดยังมีพิพิธภัณฑ์ชื่อ “ภัทรศิลป์” เป็นที่เก็บวัตถุโบราณต่าง ๆ อันเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์

ภาพที่ ๙.๑๖ เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุวัดชัยมงคล

๒.๑๓) เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุวัดชัยมงคล ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดชัยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพระบรมธาตุที่ได้มาจากเมืองลังกา เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๓๕ โดยท่านนะ อิศโร ได้นำพระบรมธาตุมาสงขลาและได้สร้างพระเจดีย์เพื่อบรรจุพระบรมธาตุให้พุทธศาสนิกชนได้สักการะมาจนทุกวันนี้

ภาพที่ ๙.๑๗ พระธาตุเจดีย์หลวง เขาดังกวน

๒.๑๔) พระธาตุเจดีย์หลวง เขาดังกวน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเขาน้อย มีบันไดทางขึ้นอยู่ใกล้กับวัดแหลมทราย (สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๒๙๐ ฟุต) และบนยอดเขามีพระธาตุเจดีย์หลวงที่สร้างขึ้นในสมัยทวาราวดี ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสเมืองสงขลา พ.ศ. ๒๔๐๒ ได้โปรดเกล้าฯ ให้พระยาสงขลาบุรณะปฏิสังขรณ์เพื่อเป็นที่เคารพสักการะของชาวสงขลา

๓) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ

ภาพที่ ๙.๑๘ กำแพงเมืองสงขลา

๓.๑ กำแพงเมืองสงขลา เริ่มสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๙ ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ก่อด้วยหินสบุน มีเชิงเทินใบเสมาเป็นรูปป้อม ซึ่งในปัจจุบันยังคงเหลือแต่กำแพงด้านถนนจะนะฝั่งตรงข้ามกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลา ความยาว ๑๔๓ เมตร เป็นมรดกทางประวัติศาสตร์

ภาพที่ ๙.๑๙ ศาลหลักเมืองสงขลา

๓.๒ ศาลหลักเมืองสงขลา หรือ “ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง” ตั้งอยู่ที่ถนนนางงาม เป็นโบราณสถานสมัยรัตนโกสินทร์ ลักษณะเป็นศาลเจ้าแบบแก่นจันทน์ สร้างขึ้นสมัยพระยาวิเชียรคีรี (เถี้ยนเส้ง ณ สงขลา) เป็นผู้สำเร็จราชการในขณะนั้น ภายในศาลเป็นที่ประดิษฐานหลักเมืองทำด้วยไม้ชัยพฤกษ์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้ประจำเมืองหลักเมืองนี้ทำพิธีฝังเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๓๘๕

ภาพที่ ๙.๒๐ อุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง

๓.๓ อุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง หรือที่รู้จักกันในนามหมู่บ้านปิยมิตร ๕ ซึ่งเป็นหมู่บ้านของอดีตโจรคอมมิวนิสต์ ผู้กลับใจเข้าร่วมพัฒนาชาติไทยเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๓๐ มีลักษณะเป็นอุโมงค์ที่ขุดด้วยกำลังคนกว้างใหญ่และยาวที่สุดในประเทศไทย ภายในแบ่งเป็น ๓ ชั้น มีทางเข้าออกหลายช่องทาง ความคดเคี้ยวขึ้นลงภายในอุโมงค์ประมาณ ๖๐๐ เมตร สามารถบรรจุคนได้ประมาณ ๒๐๐ คน โดยใช้เวลาขุดประมาณ ๙ ปี

ภาพที่ ๙.๒๑ บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ (วัดแหลมบ่อท่อ)

๓.๔ บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ (วัดแหลมบ่อท่อ) มีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่าพระรูปหนึ่ง คือ “พระสินนารายณ์” และขรราวาสคนหนึ่ง คือ “ขุนวิชัยพรหมตานส์” ได้เดินทางจากประเทศอินเดียสู่กรุงศรีอยุธยา เป็นผู้สร้างบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ซึ่งมีน้ำสะอาดใสตลอดทั้งปี ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอกะระเสสินธุ์ จังหวัดสงขลา

ภาพที่ ๙.๒๒ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

๓.๕ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เป็นสถาปัตยกรรมแบบจีนอายุกว่า ๑๐๐ ปี แต่เดิมนั้นเป็นบ้านพักส่วนตัวของพระยาสุนทรารักษ์ (เนตร ณ สงขลา) โดยสร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๒๑ ต่อมาพระวิจิตรวรศาสน์ (เจ้าพระยาอมราช) ใช้เป็นจวนพักข้าหลวงพิเศษตรวจราชการเมืองสงขลาและเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๗ และใช้เป็นศาลาว่าการมณฑลนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๙ และในปัจจุบันใช้เป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดสงขลา

ภาพที่ ๙.๒๓ พิพิธภัณฑ์พำมะรงค์

๓.๖ พิพิธภัณฑ์พำมะรงค์ เดิมเป็นที่ตั้งบ้านพักของรองอำมาตย์โทขุนวิจิตรทัศนกรรม (บึ้ง ตินสุลนันท) ซึ่งมีสถาปัตยกรรมเป็นแบบเรือนไทย สร้างขึ้นเพื่อจำลองสถานที่เกิดของ ฯพณฯ พลเอกเปรม ตินสุลนันท อดีตนายกรัฐมนตรีและรัฐบุรุษซึ่งเป็นชาวจังหวัดสงขลา

ภาพที่ ๙.๒๔ พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา

๓.๗ พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้ มีพื้นที่ทั้งหมด ๒๓ไร่ ลักษณะอาคารเป็นสถาปัตยกรรมแบบภาคใต้ แบ่งออกเป็น ๔ อาคาร ซึ่งในแต่ละอาคารจะแบ่งออกเป็นห้องแสดงเกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์โบราณวัตถุที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น เครื่องประดับ และศาสตราวุธที่ใช้กันในภาคใต้

๔) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น

ภาพที่ ๙.๒๕ แหลมสมิหลา

๔.๑ แหลมสมิหลา

มีหาดทรายขาวสะอาดและทิวสนอันร่มรื่น รวมทั้งรูปปั้นนางเงือก รูปปั้นหนูแมว ที่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดและเมื่อมองออกไปในทะเลจะเห็นเกาะหนูเกาะแมวอันเป็นอีกหนึ่งสัญลักษณ์ของแหลมสมิหลา

ภาพที่ ๙.๒๖ แหลมสนอ่อน

๔.๒ แหลมสนอ่อน

บริเวณปลายแหลมสนอ่อนเป็นที่ประดิษฐานอนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ซึ่งก่อตั้งโดยกลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ ในทะเลจังหวัดสงขลา ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพอันเกี่ยวกับการปกครองร่วมกับกองทัพเรือ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ เพื่อให้ชาวเรือได้สักการบูชาก่อนออกไปประกอบอาชีพในทะเล

ภาพที่ ๙.๒๗ เกาะเสด็จ

๔.๓ เกาะเสด็จ

ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของหาดสมิหลาประมาณ ๓ กิโลเมตร เป็นหาดที่มีโขดหินระเกะระกะ อยู่ริมทะเลและมีอยู่ก้อนหนึ่งตั้งเด่นอยู่เหนือโขดหิน ซึ่งชาวบ้านเรียกหินก้อนนี้ว่า “หัวนายแรง” โดยมีประวัติความเป็นมาที่ได้เล่าสืบต่อกันมาว่ามีดวงวิญญาณของนายแรงเป็นปู่โสมเฝ้าทรัพย์มาจนทุกวันนี้

ภาพที่ ๙.๒๘ สวนสัตว์สงขลา

๔.๔ สวนสัตว์สงขลา
เป็นสวนสัตว์เปิดบนเนื้อที่ ๙๙๑ ไร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และขยายพันธุ์สัตว์ป่าของไทยคืนสู่ธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีสัตว์อีกหลายประเภทที่มีถิ่นกำเนิดในต่างประเทศอันควรแก่การศึกษา อีกทั้งมีจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นทัศนียภาพของเมืองสงขลาได้โดยรอบ

ภาพที่ ๙.๒๙ สะพานติณสูลานนท์

๔.๕ สะพานติณสูลานนท์
เป็นสะพานข้ามทะเลสาบสงขลา แบ่งออกเป็นช่วงที่ ๑ เชื่อมระหว่างชายฝั่งอำเภอเมืองบริเวณบ้านน้ำกระจายกับเกาะยอตลอดความยาวรวมเชิงสะพานทั้งสองด้าน ๑,๑๔๐ เมตร ช่วงที่ ๒ เชื่อมระหว่างฝั่งด้านเหนือของเกาะยอกับฝั่งบ้านเขาเขียว ความยาวทั้งสิ้น ๑,๘๐๐ เมตร สะพานแห่งนี้เริ่มก่อสร้างเมื่อ ๒๖ มีนาคม ๒๕๒๗ และแล้วเสร็จสิ้นเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๒๙

ภาพที่ ๙.๓๐ สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำสงขลา

๔.๖ สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำสงขลา
ตัวอาคารแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนน้ำจืดเป็นการจำลองน้ำตกที่มีชื่อเสียงของภาคใต้และการแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด ส่วนน้ำกร่อยเป็นการจำลองระบบนิเวศของน้ำ เช่น พืชและสัตว์ที่อาศัยในพื้นที่บริเวณป่าชายเลน ส่วนน้ำเค็ม มีสัตว์ทะเลและพันธุ์ปลาที่หาดูได้ยาก เช่น ปลาหมอตะเล น้ำหนักกว่า ๒๐๐ กิโลกรัม และฉลามเสือดาวที่สามารถชมผ่านจอแก้วพานอรามาที่มีขนาดความสูง ๓ เมตร ยาว ๗ เมตร ได้นุ่มนวลกว้าง

๔.๗ ประติมากรรมพญานาคพ่นน้ำ

ประติมากรรมพญานาคพ่นน้ำเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของจังหวัดสงขลา มีลักษณะแบบลอยตัวสามารถมองเห็นได้รอบด้าน เนื้อวัตถุเป็นโลหะทองเหลืองรมสนิมเขียว ออกแบบโดยอาจารย์มนตรี สังข์สุริยา โดยได้จัดสร้างขึ้นเป็น ๓ ส่วน ประกอบด้วย

ภาพที่ ๙.๓๑ ประติมากรรมส่วนหัวพญานาค

๑) ส่วนหัวพญานาค

ประติมากรรมส่วนหัวพญานาคนี้ตั้งอยู่บริเวณสวนสองทะเล ปลายแหลมสนอ่อน มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของลำตัว ๑.๒๐ เมตร และความสูงจากฐานลำตัวจนถึงปลายยอดสุดประมาณ ๙ เมตร โดยสร้างหันหน้าและพ่นน้ำลงสู่ปากอ่าวทะเลสาบสงขลา

ภาพที่ ๙.๓๒ ประติมากรรมส่วนสะดือพญานาค

๒) ส่วนสะดือพญานาค

ประติมากรรมส่วนที่สอง “สะดือพญานาค” ตั้งอยู่ในบริเวณลานชมดาว สนามสระบัวแหลมสมิหลา มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของลำตัว ๑.๒๐ เมตร ยาว ๕ เมตร และสูง ๒.๕๐ เมตร ลักษณะลำตัวโค้งเป็นรูปครึ่งวงกลม ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ลอดใต้สะดือพญานาค อันจะเป็นการช่วยเสริมความเป็นสิริมงคลให้แก่ตนเอง

ภาพที่ ๙.๓๓ ประติมากรรมส่วนหางพญานาค

๓) ส่วนหางพญานาค

ส่วนที่สาม เป็นหางพญานาค ตั้งอยู่บริเวณหาดสมิหลา ริมนนสเดา (หลังสนามกอล์ฟ) มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๒๐ เมตร ยาว ๔ เมตร และสูง ๔.๕๐ เมตร ปัจจุบันประติมากรรมพญานาคพ่นน้ำได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้ามาเยี่ยมชมเยือนจังหวัดสงขลา

ภาพที่ ๙.๓๔ สวนประวัติศาสตร์
พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์

๔.๘ สวนประวัติศาสตร์

พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์

เป็นแหล่งเรียนรู้ในการศึกษาธรรมชาติทางชีวภาพป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์อีกแห่งหนึ่งของทะเลสาบสงขลา สำหรับสวนสาธารณะแห่งนี้ได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนแรกจะเป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงชีวประวัติของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ส่วนที่สอง เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ร่มรื่นด้วยธรรมชาติแวดล้อมริมทะเลสาบ มีพื้นที่ไม่พื่นเมืองและแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนสะพานไม้ทางเดินเพื่อการศึกษาธรรมชาติของป่าชายเลน ความยาว ๘๐๐ เมตร

ภาพที่ ๙.๓๕ สวนสาธารณะเทศบาลนครหาดใหญ่

๔.๙ สวนสาธารณะเทศบาลนครหาดใหญ่ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองหาดใหญ่ ๖ กิโลเมตร ภายในบริเวณสวนสาธารณะมีศาลากลางน้ำ สวนสัตว์ และพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับที่นำมาตกแต่งสถานที่ไว้อย่างสวยงาม นอกจากนี้บริเวณเชิงเขาใกล้กับสวนนกเป็นที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เชิงเขาด้านทิศใต้ใกล้กับค่ายลูกเสือ เป็นที่ประดิษฐานองค์เจ้าแม่กวนอิมหยก และบริเวณยอดเขาเป็นที่ประดิษฐานพระพรหมและพระพุทธรูปปางห้ามญาติ

ภาพที่ ๙.๓๖ น้ำตกโตนงาช้าง

๔.๑๐ น้ำตกโตนงาช้าง

ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอหาดใหญ่ ๒๖ กิโลเมตร เส้นทางถนนหาดใหญ่-รัตภูมิ (สายเก่า) ซึ่งเป็นน้ำตกที่มีความสวยงามแห่งหนึ่งในภาคใต้ มีด้วยกันทั้งหมด ๗ ชั้น โดยชั้นที่สวยงามและเป็นที่มาของการเรียกชื่อน้ำตก คือชั้นที่ ๓ ซึ่งมีลักษณะแยกออกมาคล้ายกับงาช้าง ส่วนคำว่า “โตน” เป็นภาษาพื้นเมือง หมายถึง น้ำตก

ภาพที่ ๙.๓๗ น้ำตกโตนปลิว

๔.๑๑ น้ำตกโตนปลิว
ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอรัตนภูมิ ทิศเหนือของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง เพื่อรักษาบรรทัด ในท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตนภูมิ เป็นน้ำตกที่สวยงามที่มีเส้นทางผ่านถนนในตำบลน้ำตก มีความสูงประมาณ ๕๐ เมตร เป็นสายน้ำลงมายังแอ่งเบื้องล่าง ด้วยบรรยากาศสงบร่มรื่นจากร่มไม้และความเย็นสบายจากสายน้ำตก

ภาพที่ ๙.๓๘ น้ำตกโตนดาดฟ้า

๔.๑๒ น้ำตกโตนดาดฟ้า
ตั้งอยู่ในเขตอำเภอนาหวี ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง ๒ กิโลเมตร ถัดไปจากถนนลาดยาง ๒๐๐ เมตร โดยในชั้นที่ ๑ น้ำตกจากหน้าผาสูงประมาณ ๑๐ เมตร และมีความลาดชัน ๘๐-๙๐ องศา ส่วนชั้นที่ ๒ น้ำตกจากหน้าผาใหญ่สูงประมาณ ๓๐ เมตร มีความลาดชันประมาณ ๘๐ องศา ทำให้น้ำที่ตกลงมากระจัดกระจายคลุมพื้นที่ข้างเคียงซึ่งเป็นทัศนียภาพที่สวยงามมาก

ภาพที่ ๙.๓๙ วนอุทยานน้ำตกบริพัตร

๔.๑๓ วนอุทยานน้ำตกบริพัตร
ตั้งอยู่ในอำเภอรัตนภูมิ ห่างจากอำเภอเมือง ๕๒ กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข ๔๐๖ ระหว่างกิโลเมตรที่ ๓๕-๓๖ แยกจากปากทาง ๘๐๐ เมตร เป็นน้ำตกขนาดเล็ก มีน้ำตลอดปีท่ามกลางแมกไม้เขียวชอุ่มและสามารถเดินเที่ยวชมความงามของธรรมชาติขึ้นไปตามบันไดหินเรียบเขา

ภาพที่ ๙.๔๐ อุทยานแห่งชาติสันกาลาคีรี

๔.๑๔ อุทยานแห่งชาติสันกาลาคีรี ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ ตำบลบาโฮย อำเภอบ้านบ้าย้อย ห่างจากตัวอำเภอบ้านบ้าย้อย ๒๕ กิโลเมตร เป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำเทพา มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติ ลำธาร น้ำตก ทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับป่าธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงอนุรักษ์ ตลอดจนสัมผัสกับร่องรอยทางประวัติศาสตร์บ้านชีอูย สัตว์ป่านานาพันธุ์ รวมทั้งไม้เขตร้อนชื้นที่หาชมได้ยาก

ภาพที่ ๙.๔๑ อุทยานนกน้ำคูขุด

๔.๑๕ อุทยานนกน้ำคูขุด ได้รับการประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบสงขลา เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๑๙ มีพื้นที่อยู่ในเขตรับผิดชอบ ๒๗๗,๙๑๖ ไร่ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอสิงหนคร อำเภอสทิงพระ อำเภอสิงหนคร อำเภอควนเนียง และอำเภอกระแสดินธุ์ ของจังหวัดสงขลา และมีพื้นที่ส่วนหนึ่งติดต่อกับอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ซึ่งจากการสำรวจของกรมป่าไม้ พบว่ามีนกหลายชนิดที่นักท่องเที่ยวและนกอพยพจะมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากในช่วงเดือนตุลาคม-เมษายนของทุกปี

ภาพที่ ๙.๔๒ สะพานเฉลิมพระเกียรติ

๔.๑๖ สะพานเฉลิมพระเกียรติ เป็นสะพานที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัดสงขลา กับจังหวัดพัทลุง ระยะทาง ๕.๔๕๐ กิโลเมตร ยาวที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านขาว อำเภอระโนด สะพานดังกล่าวสร้างขึ้นตามแนวระหว่างทะเลน้อยกับทะเลหลวงของทะเลสาบสงขลา บนสะพานมีจุดชมทิวทัศน์ มีจุดพักรถให้หยุดถ่ายภาพและชมความงามของทิวทัศน์โดยรอบ อีกทั้งบริเวณด้านข้างของสะพานสามารถชมการเลี้ยงกระบือที่ผู้เลี้ยงต้องนั่งเรื่อนำกระบือออกไปเลี้ยงกลางป่าพรุ จึงนับได้ว่าเป็นสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประเทศ

ภาพที่ ๙.๔๓ อ่างเก็บน้ำคลองหลา

๔.๑๗ อ่างเก็บน้ำคลองหลา

(โครงการพระราชดำริ)

เป็นอ่างเก็บน้ำตามโครงการพระราชดำริ ที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ ตั้งอยู่ที่บ้านต้นสำน ตำบลคลองหลา อำเภอกลองหยอง จังหวัดสงขลา มีขนาดปริมาณน้ำ ๒๑.๔๒ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแหล่งเก็บกักน้ำสำหรับการเพาะปลูกทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนบริเวณใกล้เคียง

ภาพที่ ๙.๔๔ อ่างเก็บน้ำคลองสะเดา

๔.๑๘ อ่างเก็บน้ำคลองสะเดา

เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลางที่อยู่ต้นน้ำคลองอู่ตะเภา ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยคู ตำบลสำนักแต้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ระดับน้ำเก็บกักที่ความจุ ๕๖.๗๔๑ ลูกบาศก์เมตร จัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำสำหรับให้ราษฎรใช้เพื่อการบริโภคและทำการประมงเพิ่มเติมจากการทำเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนบริเวณใกล้เคียง

๕) แหล่งท่องเที่ยวทางการค้าและตลาดน้ำ

ภาพที่ ๙.๔๕ ตลาดกิมหยง

๕.๑ ตลาดกิมหยง

เป็นตลาดเก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่สมัยเริ่มก่อตั้งเมืองหาดใหญ่ มีสินค้าราคาถูกและของฝากทั้งผลไม้และของใช้เพื่อนำไปเป็นของฝากของขวัญในช่วงเทศกาล นับได้ว่าเป็นตลาดที่มีบริการสินค้าครบวงจรและเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างมาก

ภาพที่ ๘.๔๖ ตลาดสันติสุข

๕.๒ ตลาดสันติสุข

เป็นแหล่งรวมสินค้าราคาถูกที่มีให้เลือกมากมายทั้งเสื้อผ้า แว่นตา นาฬิกา กระเป๋า น้ำหอม เครื่องสำอาง รองเท้า เครื่องใช้ไฟฟ้า ฯลฯ จนขึ้นชื่อว่าเป็น Shopping Paradise

ภาพที่ ๘.๔๗ ตลาดน้ำโขงแพ

๕.๓ ตลาดน้ำโขงแพ

ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองโขงแพ อำเภอหาดใหญ่ เป็นตลาดน้ำเชิงวัฒนธรรมแห่งแรกและแห่งเดียวของภาคใต้ที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างตลาดน้ำที่จำหน่ายสินค้าในเรือและตลาดโบราณ จำหน่ายสินค้าบนบก มีอาหารพื้นบ้านของภาคใต้ จุดเด่นที่สำคัญอีกอย่างของตลาดน้ำแห่งนี้คือ การเพิ่มเสน่ห์กลิ่นอายโบราณด้วยการแต่งกายชุดไทยแบบโบราณ และใช้ภาชนะจากที่ทำจากธรรมชาติ อาทิ กะลา มะพร้าว กระบอกไม้ไผ่

ภาพที่ ๘.๔๘ ตลาดริมน้ำโขงแดน

๕.๔ ตลาดริมน้ำโขงแดน

ตั้งอยู่ในเขตตำบลโขงแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เชื่อมต่อกับเขตตำบลแก้ว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช และตรงบริเวณทางแยกสำคัญระหว่างลำคลองสามสายคือ คลองระโนด คลองชะวอด และคลองปากพนัง ที่ไหลมาบรรจบกันจนกลายเป็นคลองเล็ก ๆ ที่มีชื่อว่า "คลองแดน" ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตแดนธรรมชาติที่กั้นระหว่างสองจังหวัด จึงเป็นที่มาของชุมชนคลองแดน จนถึงปัจจุบัน ภายในตลาดมีห้องแถวเก่าแก่ที่สร้างมายาวนานตั้งเรียงรายเลียบริมแม่น้ำ พร้อมการสร้างสะพานไม้เพื่อใช้เป็นทางเดินในการเยี่ยมชมตลาด